

**Trì Giới Vi Bản
Tịnh độ Vi Quy
Quán Tâm Vi Yêu
Thiện Hữu Vi Y**

TỨ TRỌNG GIỚI TƯỚNG

Tập 3

Chủ giảng: Pháp sư Định Hoằng

Thời gian: Ngày 23 tháng 8 năm 2016

Địa điểm: Chùa Tịnh độ Thiện Quả Lâm, Đà Loan

Viết dịch: Ban biên dịch Pháp Âm Tuyên Lưu

[Kính thưa] quý vị tỳ-kheo đại đức, quý vị ni sư, quý vị thiện tri thức tôn kính!
Chúc mọi người buổi chiều tốt lành! A-di-đà Phật! Mời mở kinh:

“Cách phân biệt tội phạm giới và không phạm giới của bảy loại sát sanh còn lại ở phía trước, thì cũng giống như phần hầm lửa đã nói ở trên”.

Ở đây là một kết luận nhỏ, ở phía trước có nói đến các phương pháp để giết. Bảy cách giết ở phía trước nói đến chính là: dùng hạt giết, dùng bẫy giết, đào hầm giết, bắn đá giết. Đây đều là dụng cụ để giết, và đẩy xuống nước, đẩy vào lửa, đẩy xuống hầm, ở đây tổng cộng nói đến 7 loại. Đạo lý của 7 loại này đều giống như phần đẩy xuống hầm lửa để giết đã nói ở trước. Phạm hay không phạm, có tâm giết thì sẽ phạm, không có tâm giết thì không phạm. Nếu có tâm giết, mà đối tượng bị giết là người. Bạn biết họ là người, và có tâm giết muốn giết họ, như vậy thì phạm tội không thể sám hối. Nếu họ không chết, vậy thì tính là tội bậc trung có thể sám hối. Hoặc là đối tượng giết, bạn muốn giết không phải là người, mà là súc sanh, nhưng người lại bị chết, như vậy thì bằng với ngộ sát người. Đối với người thì không phạm giới giết, bởi vì không có tâm giết. Nhưng có tâm giết đối với súc sanh, nhưng lại không giết được nên phạm tội phương tiện đối với súc sanh, có thể sám hối. Được rồi chúng ta xem kinh văn tiếp theo:

“Nếu đó là người và cũng nghĩ họ là người rồi giết thì phạm tội không thể sám hối. Nếu họ là người nhưng lại nghĩ là phi nhân rồi giết, nếu họ là người nhưng nghĩ không biết có phải người hay không rồi giết thì đều phạm tội không thể sám hối. Phi nhân nhưng tưởng là người rồi giết, hoặc hoài nghi không biết có phải phi nhân hay không rồi giết thì phạm tội bậc trung có thể sám hối”

Trong “Ngũ giới tướng kinh tiên yếu”, ở đây đại sư Ngẫu Ích nói: *“Theo những bộ [luật] khác, hoặc chỉ nói một câu: nghĩ họ là người rồi giết là kết trọng tội; hoặc hai câu: nghĩ họ là người và nghi họ là người rồi giết thì kết trọng tội”*. Tức là nếu là người, họ là người, mà bạn cũng nghĩ họ là người rồi giết, thì đương nhiên phạm tội bậc thượng, không thể sám hối. Nếu họ là người, nhưng nghĩ họ là phi nhân, hoặc nghi họ là phi nhân thì trong kinh Ngũ Giới Tướng này đều kết là trọng tội, tức là không thể sám hối. Nhưng trong bộ luật khác thì có chỗ không giống. Căn cứ theo bổ sung giải thích của đại sư Hoằng Nhất có nói, hai câu phía trước là kết trọng tội. Có lẽ đại sư Hoằng Nhất căn cứ theo bộ “Nhất Thiết Hữu Bộ Luật” có nói, họ là người mà cũng nghĩ họ là người, và họ là người nhưng nghi họ có phải là người không, họ là người phải không? Hoài nghi rồi giết họ. Hai loại này là tội bậc thượng không thể sám hối. Nếu căn cứ theo cảnh tướng trong bộ “Luật Tứ Phần” và “Nam Sơn Tam Đại Bộ” để phán định thì câu thứ nhất mới bị kết là trọng tội, hai câu kia thuộc về tội có thể sám hối. Cũng tức là họ là người mà cũng nghĩ họ là người, câu này là phạm trọng tội không thể sám hối. Họ là người nhưng nghĩ họ là phi nhân, và câu họ là người nhưng nghi họ có phải là người không, hai câu này đã phạm giới sát, tức là tội bậc trung có thể sám hối, cho nên mỗi bộ luật lại [có chỗ] khác nhau.

Đương nhiên luật giáo được truyền ở Trung Quốc, phần lớn đều lấy bộ Luật Tứ Phần làm chủ. Tổ luật tông Đạo Tuyên ở núi Chung Nam, đã biên tập ba bộ lớn chuyên về tông Luật Tứ Phần, đương nhiên ngài cũng thu tóm những bộ luật khác. Tổ Đạo Tuyên không xem được bộ Căn Bản Hữu Bộ Luật. Đại sư Hoằng Nhất vô cùng tán thán bộ Căn Bản Hữu Bộ Luật, cho nên ở đây ngài dùng bộ Căn Bản Hữu Bộ Luật để bổ sung giải thích. Ở chỗ này, kinh Ngũ Giới Tướng phán định là tội nghiêm trọng nhất. Con người, [đối tượng] bạn giết là người, nhưng bạn nghĩ là phi nhân rồi giết. Ở đây đều nói là kết tội không thể sám hối. Nhưng chỗ này thì Tiên Yếu nói: “Dùng lý để cân nhắc”, là theo lý để xem xét. “Hai câu phía trước là kết trọng tội”, tức là hai câu ở phía trước. “Câu họ là người và nghĩ họ là người thì không

thể sám hối. Họ là người nhưng nghĩ họ có phải là người không thì cũng không thể sám hối. Bốn câu còn lại thì kết tội có thể sám hối”. Bốn câu nào vậy? Chính là “người nhưng nghĩ họ là phi nhân”, câu này phạm tội bậc trung có thể sám hối, còn câu “phi nhân nhưng nghĩ là người” thì phạm tội bậc trung có thể sám hối. “Họ là phi nhân nhưng nghĩ không biết họ có phải là phi nhân không” thì phạm tội bậc trung có thể sám hối. “Họ là phi nhân và cũng nghĩ họ là phi nhân” thì cũng phạm tội bậc trung có thể sám hối. Bốn câu phía sau là tội bậc trung có thể sám hối. Vậy nên dùng phương pháp của đại sư Ngẫu Ích để phán định, vì sao vậy? Vì thời xưa sao chép kinh Ngũ Giới Tướng này cũng có khả năng sẽ có chỗ chép sai. Bởi vì những câu cảnh tượng này có rất nhiều chữ đều giống nhau, sai một chữ, “không thể sám hối” nếu thiếu một chữ “không” thì thành có thể sám hối rồi, cho nên nếu người chép không thật cẩn thận thì có thể sẽ chép sót, chép sai. Tiên Yếu của đại sư Ngẫu Ích xem như là đính chính lại những chỗ viết sai này. Phía sau cũng có vài chỗ như vậy. Kinh văn tiếp theo:

“Lại có một người bị chặt hết tay chân, rồi bị vớt xuống thành hào, lại có vài người nữ đi vào trong thành nghe thấy tiếng kêu khóc bèn đến xem. Họ cùng nhau nói rằng: nếu ai có thể cho người này uống thuốc độc khiến họ chết ngay thì họ sẽ không phải chịu nỗi thống khổ lâu dài nữa. Trong đó có một người nữ ngu si bèn cho người này uống thuốc độc khiến cho mất mạng. Những người nữ này nói: cô đã phạm giới không thể sám hối. Rồi họ liền đến bạch Phật, Phật nói rằng: cô cho họ uống thuốc độc khiến họ mất mạng nên đã phạm giới không thể sám hối”.

Ở đây lại nêu ra một trường hợp, đều là giúp chúng ta thể hội được giới tướng của tội giết. Có một người bị chặt hết tay chân, rồi vớt xuống thành hào. Thành hào này chính là sông bảo vệ thành. Thành thời xưa, ở ngoài cổng thành đều có sông bảo vệ thành. Người này bị chặt tay, chặt chân, đương nhiên máu chảy không ngừng, hơn nữa còn bị vớt xuống sông bảo vệ thành. Lúc này có một số người nữ. Những người nữ này có lẽ đều là ưu-bà-di, người đã thọ tam quy ngũ giới. Họ đi vào thành, đi ngang qua con sông bảo vệ thành này, nghe thấy có người kêu khóc ở dưới sông bèn đến xem. Họ nhìn thấy người này bị chặt mất chân tay, đau khổ vô cùng, bèn nói với nhau rằng: nếu có người có thể cho người bị chặt mất tay chân này một loại thuốc, tức là thuốc độc, khiến người này sau khi uống xong, liền chết ngay. Như vậy

thì người này sẽ không phải chịu nỗi thống khổ lâu dài nữa. Trong đó quả nhiên có một người nữ ngu si, tức là một người nữ ngu si lỗ mãng bộc trực, không biết suy nghĩ, nghe những lời này xong bèn thật sự đi lấy một ít thuốc độc, rót cho người này uống, họ liền chết ngay. Kết quả những người nữ này liền nói, nói với người nữ ngu si này rằng: “Cô đã phạm giới sát không thể sám hối”.

Cho nên, những người nữ này đều đã thọ tam quy ngũ giới, đều hiểu giới tướng, bèn nói với người nữ kia [như vậy]. Họ có nghi hoặc, nên đến chỗ của Phật để thưa thỉnh. Phật liền nói rằng: “Cô đưa thuốc độc cho họ uống, khiến họ chết nên cô đã phạm giới trọng, không thể sám hối”. Cho nên ở đây đã chứng minh thuốc chết an lạc, thuốc giúp người chết một cách nhẹ nhàng, đó cũng là giết người, phạm giới trọng, không thể sám hối. Đương nhiên người hướng dẫn người khác làm cũng phạm giới trọng không thể sám hối. Bởi vì giới sát là bất luận mình giết, hay là bảo người giết, nếu đối phương chết thì cả hai người, cả người được bảo và người bảo đều phạm trọng tội, không thể sám hối. Trong Tiên Yếu nói: *“Những đại đức kết tập kinh điển, đã trích dẫn ví dụ này để nói rõ cách phạm tội, nhưng lời văn quá súc tích. Căn cứ theo những bộ luật khác, nếu có người kiến nghị [đưa thuốc độc cho người uống để họ chết] thì phạm tội bậc hạ, có thể sám hối.”* Tức là bạn muốn bảo người khác đi giết, người đó vẫn chưa động thủ, [nhưng do] bạn bảo họ như vậy nên bạn đã phạm tội bậc hạ. Vậy *“cùng đồng tâm bảo người kia đi tìm thuốc độc, thì cũng cùng phạm tội không thể sám hối”*. Ở đây đã nói rất rõ ràng rồi, bạn bảo người khác đi tìm thuốc độc, để người kia bị trúng độc chết. Người bảo này cùng đồng tâm, cũng là muốn giết người khác nên phạm tội không thể sám hối. Nếu họ không đồng tâm, mà họ chỉ nói đùa, họ không có tâm thật sự muốn giết người này. Bởi vì người này không có tâm giết, thiếu một duyên nên không tạo thành trọng tội, nhưng họ cũng sẽ phạm tội có thể sám hối. “Nếu biết mà không ngăn cản”, giống như những người nữ này biết người nữ kia muốn tìm thuốc độc để đầu độc chết người này, biết rõ ràng nhưng lại không ngăn cản người nữ kia, nên họ cũng phạm tội bậc trung có thể sám hối.

Cho nên nhìn thấy có người muốn giết người thì chúng ta phải ngăn cản, không ngăn cản thì chúng ta đều sẽ phạm giới. Cho nên ở đây nói rất rõ ràng, bất luận là tự làm hay là bảo người khác làm, cho người [uống thuốc] chết an lạc thì đều phạm trọng tội không thể sám hối. vì sao vậy? Bởi vì Phật pháp luận về nghiệp, không phải xem hiện nay bạn chịu nỗi thống khổ thế nào. Mặc dù bạn có tâm tốt

muốn hiện tại họ không phải chịu khổ nữa, để họ chết sớm một chút thì có thể không phải chịu khổ nữa, nhưng họ chưa hết nghiệp. Nghiệp của họ chưa hết, thì dù hiện tại họ được chết một cách an lạc, nhưng sau khi chết vẫn phải chịu khổ, cần phải chịu bao nhiêu khổ thì vẫn phải chịu [bấy nhiêu]. Đây là nghiệp của họ, cho nên trong Phật pháp sẽ không chủ trương, cũng nói rõ không thể thay đổi nghiệp lực của người khác. Trừ khi như thế nào? Bản thân họ tự sám hối, bản thân niệm Phật tu công đức để thay đổi nghiệp lực của mình.

Trước đây, thầy của đại sư Huyền Trang, vị thầy ở Ấn Độ tên là luận sư Giới Hiền. Ngài là một bậc cao tăng có đạo, tinh thông Phật pháp, nhưng cuối đời ngài mắc bệnh nặng, vô cùng thống khổ, vốn muốn tuyệt thực tự sát, sau đó buổi tối mộng thấy Bồ-tát Văn-thù nói với ngài: Nỗi thống khổ của ông là do đời trước khi con làm quốc vương đã bắt người dân đóng thuế nặng để dâng cúng cho bản thân hưởng lạc, cho nên đã khiến họ chịu rất nhiều đau khổ, sau đó bởi vì nhiều đời ông tu hành, cho nên đời này được tội nặng nhưng báo nhẹ. Nếu ông tự sát sẽ lập tức đọa vào địa ngục chày cối. Tức là bạn bị đọa xuống địa ngục đó thì dạ-xoa sẽ bỏ bạn vào trong cối, tức là một chiếc nồi đá lớn, rồi lấy chày giã, giã bạn nát ra. Con ở trong địa ngục này sẽ chịu sự giày vò càng lớn hơn, cho nên con muốn tiêu trừ tội này thì hãy đợi 3 năm nữa, 3 năm sau ở Đại Đường có một người là đại sư Huyền Trang sẽ đến Thiên Trúc cầu pháp, ông hãy đem Phật pháp mà mình biết dạy hết cho người này, sau đó để người này về nước hoàng dương, như vậy thì có thể tiêu trừ tội nghiệp của ông. Cho nên có thể thấy rằng, thật sự muốn tiêu nghiệp thù thắng nhất không gì hơn hoàng hộ chánh pháp, lợi ích chúng sanh.

Cho nên khi chúng ta gặp người vô cùng đau khổ thì nên làm thế nào? Khuyến họ, ví dụ nếu họ có thể phát tâm đem một phần tiền tài của mình quyên góp để in pháp bảo, hoặc hộ trì đạo tràng chánh pháp để hoàng dương Phật pháp, vậy thì việc này có thể giúp họ tiêu nghiệp. Đương nhiên họ phải tin mới được, nếu không tin tưởng thì rất khó, không tin thì họ sẽ càng hủy báng thêm, vậy thì tội càng thêm tội. Được rồi, [chúng ta] xem kinh văn tiếp theo:

“Nếu cư sĩ dùng các phương tiện muốn giết mẹ mình nhưng lại giết nhầm người khác thì phạm tội bậc trung có thể sám hối”.

Chúng ta giảng từng câu một, cư sĩ này là người đã thọ ngũ giới, dùng phương tiện là họ dùng các loại công cụ, hoặc là thiết kế một cái bẫy để giết mẹ của họ, đây

là phạm tội nghịch, nhưng người giết lại không giết được mẹ của họ mà giết phải người khác, giết nhầm người khác. Nhầm người khác này nghĩa rộng là chỉ tất cả những người khác, như vậy thì họ phạm tội bậc trung có thể sám hối. Tại sao lại phán tội như vậy? Bởi vì mục tiêu của họ là muốn giết hại mẹ mình, nhưng không giết được. Đối với người mẹ mà nói thì họ phạm tội phương tiện giết. Nếu giết được mẹ thì phạm tội căn bản. Cho nên đối với người mẹ thì họ phạm tội phương tiện bậc trung, có thể sám hối. Nhưng họ không có tâm muốn giết người khác này, họ không muốn giết người đó. Cho nên đối với người đó mà nói thì họ không phạm tội, do đó họ là ngộ sát, ngộ sát là không có tâm giết người đó, cho nên sẽ không kết tội, do đó họ phạm tội phương tiện giết mẹ, là cách phán tội như vậy.

“Nếu cư sĩ muốn giết người khác nhưng lại giết phải mẹ mình thì phạm tội bậc trung có thể sám hối, không phạm tội nghịch”.

Đây là một trường hợp khác, họ muốn giết người khác, là một người khác nhưng bản thân lại giết nhầm phải mẹ mình, giết nhầm người. Cũng giống như vậy, đối với người kia thì họ bị kết tội phương tiện, cho nên là tội bậc trung có thể sám hối. Vậy thì giết [nhầm phải] mẹ của họ là ngộ sát, không có tâm giết nên không kết tội, do đó đây không gọi là phạm tội nghịch. Nếu có tâm giết mẹ và lại giết được mẹ rồi thì phạm tội nghịch. Tiếp theo:

“Nếu cư sĩ dùng phương tiện muốn giết người nhưng lại giết [nhầm] phi nhân thì thuộc tội bậc trung có thể sám hối”.

Ở đây là so sánh người với phi nhân, ở phía trước là những người khác và mẹ thì đều là người. Bây giờ là nói người với phi nhân. Đối tượng bạn muốn giết là người, nhưng lại giết nhầm phi nhân, giết nhầm quý. Điều này đối với người kia thì bạn phạm tội phương tiện, không phạm tội căn bản. Bởi vì bạn không có tâm giết vị phi nhân này, cho nên không kết tội đối với phi nhân, do đó cuối cùng chỉ phạm tội bậc trung có thể sám hối. Kinh văn tiếp theo:

“Nếu cư sĩ dùng phương tiện muốn giết phi nhân nhưng lại giết [nhầm phải] người thì phạm tội nhỏ, có thể sám hối”.

Ở đây có cùng đạo lý. Đối tượng bạn muốn giết phi nhân, nhưng không giết được phi nhân, cho nên đối với phi nhân là kết tội phương tiện. Tội căn bản giết phi

nhân là thuộc về tội bậc trung, có thể sám hối. Vậy thì tội phương tiện giết phi nhân lại giảm xuống một bậc nữa, thuộc về tội nhỏ bậc hạ, có thể sám hối, nhưng họ lại giết nhầm phải người, bởi vì không có tâm muốn giết người này, cho nên đối với người này không kết tội giết, cho nên chỉ còn lại tội bậc hạ, tức là tội phương tiện đối với phi nhân, chính là tội nhỏ có thể sám hối. Kinh văn tiếp theo:

“Nếu người mang thai với súc sanh mà phá bỏ thai này thì phạm tội nhỏ, có thể sám hối. Nếu súc sanh mang thai với người mà phá bỏ thai này thì phạm tội không thể sám hối”.

Ở đây cũng dùng đạo lý giống như vậy. Nếu con người mang thai với súc sanh, đương nhiên tình huống này rất hiếm gặp, nhưng cũng có khả năng [xảy ra]. Ví dụ vợ chồng giao phối với người, người này mang thai súc sanh mà phá bỏ thai này, việc này là giết súc sanh. Bản thân việc giết súc sanh, tội căn bản này là thuộc vào tội bậc hạ, cho nên gọi là tội nhỏ có thể sám hối, thuộc về phạm tội căn bản giết súc sanh, là tội nhỏ có thể sám hối. Vậy súc sanh mang thai người, ví dụ người nam này cưỡng dâm một con khỉ cái, con khỉ này mang thai người mà đem phá bỏ cái thai này đi, vậy thì chính là giết người. Giết thai người này thì phạm tội căn bản giết người không thể sám hối, tội bậc thượng không thể sám hối, là cách phán tội như vậy. Tiếp theo:

“Nếu cư sĩ dùng phương tiện để giết người nhưng cư sĩ lại chết trước, còn người kia chết sau thì [cư sĩ] phạm tội có thể sám hối”.

Người cư sĩ này muốn dùng phương tiện để giết người, muốn giết một người nào đó, vẫn chưa giết được thì chỉ phạm tội phương tiện. Nếu đã giết được, người này đã bị giết chết, mất mạng rồi thì thuộc vào tội căn bản, nhưng cư sĩ chưa giết chết được người này, mà bản thân họ lại chết trước, sau đó người mà họ giết cũng chết theo, vậy thì tội này vẫn là thuộc về tội có thể sám hối. Tức là vị cư sĩ giết người này chết trước, nên tội còn lại của họ chỉ là tội phương tiện bậc trung có thể sám hối. Bởi vì sau khi họ chết, chỗ này Tiên Yếu nói: *“Trước khi chưa chết thì [cư sĩ] chỉ phạm tội phương tiện. Khi [cư sĩ này] chết thì giới thể cũng mất theo”*, bị tiêu mất, cho nên giới thể không còn nữa, đương nhiên không còn vấn đề phạm giới nữa. *“Cho nên sau đó người kia chết, thì cư sĩ không phạm tội phá giới trọng”*, tức là người bị giết đó chưa chết nhưng sau đó vẫn bị chết. Nếu cư sĩ này chưa chết, vẫn còn sống,

hung thủ vẫn còn sống, lúc này vốn dĩ hung thủ phải phạm tội không thể sám hối, nhưng bản thân họ đã chết rồi nên giới thể không còn nữa, vậy nghiệp của họ ghi vào món nợ nào? Vẫn là ghi vào tội phương tiện trước đây của họ, là tội bậc trung có thể sám hối, cho nên người này chết vẫn còn may, tội vẫn không [đến nỗi] nặng như vậy, không phạm tội phá giới trọng.

Còn một tình huống nữa là gì vậy? Ví dụ cư sĩ này dùng phương tiện giết người, bản thân họ không nhất định chết. Ví dụ họ xả giới, xả bỏ ngũ giới, vậy thì không còn giới thể nữa, họ không nhất định phải chết. Chử chết này cũng có thể là giới thể đã chết, không nhất định là bản thân họ chết. Sau khi họ xả giới thì người bị giết mới chết, nhưng lúc này người cư sĩ này, tên hung thủ này đã không còn giới thể của ngũ giới nữa, cho nên tội của họ vốn dĩ vẫn là dùng ở tội phương tiện bậc trung có thể sám hối. Sau đó khi người bị giết này chết rồi, ví dụ người cư sĩ này lại thọ lại ngũ giới, thọ lại ngũ giới thì sẽ không trở thành chướng giới nữa. Bởi vì họ không phạm tội căn bản. Trước đó họ không bị mất giới thể, mà họ đã xả giới, sau khi thọ lại ngũ giới, họ vẫn phải sám hối tội phương tiện bậc trung có thể sám hối mà trước đây họ đã phạm, không thể không sám hối. Đương nhiên nhân quả ác nghiệp ở thế gian họ không thể trốn thoát. Ở đây tôi đều đang bàn luận về mức nặng nhẹ của phạm giới. [Luận về] tội phạm giới chứ không luận về tội nghiệp đạo. Tội nghiệp đạo là bản thân của tội *giết, trộm, dâm, dối* là nã hại chúng sanh, kết ác quả ác nhân với chúng sanh, nghiệp đạo này là như vậy, nhưng luận về phạm giới để nói là luận về mức nặng nhẹ này. Kinh vẫn tiếp theo:

“Nếu cư sĩ muốn giết cha mẹ, nhưng tâm sinh hoài nghi có phải cha mẹ mình không? Nếu xác định rõ là cha mẹ mình rồi giết thì phạm tội nghịch, không thể sám hối”.

Người cư sĩ này muốn giết cha mẹ mình, trong lúc giết, trong lòng đột nhiên sinh hoài nghi, họ có phải là cha mẹ mình không? Nếu xác định rõ là cha mẹ mình, tức là không còn nghi hoặc nữa, họ chính xác là cha mẹ mình rồi, [sau đó] giết họ thì phạm tội nghịch, tội bất hiếu. Đương nhiên luận về tội phạm giới mà nói thì cũng là tội bậc thượng, là tội không thể sám hối, mất giới thể. Tiên Yếu ở chỗ này nói: “Ở đây cũng cần phân biệt ra sáu loại”, phân biệt như thế nào vậy? “*Giết cha mẹ, và biết là cha mẹ*”, họ là cha mẹ, bản thân bạn cũng nghĩ họ là cha mẹ, nhận định họ là cha mẹ, giết như vậy thì đương nhiên phạm tội nghịch. “*Giết cha mẹ, nhưng nghi*

có phải là cha mẹ mình không”. Họ là cha mẹ của ta, ta hoài nghi họ là cha mẹ ta phải không, rồi giết, hai câu này là phạm tội nghịch. Nếu “*ba câu: giết cha mẹ mà nghĩ không phải là cha mẹ và không phải là cha mẹ*”. Ba câu không phải cha mẹ này là chỉ gì vậy? [Người bị giết] không phải cha mẹ, nhưng nghĩ là cha mẹ; [người bị giết] không phải cha mẹ, [và cũng] nghĩ không phải là cha mẹ; [người bị giết] không phải cha mẹ, và nghĩ không phải cha mẹ thì đều phạm tội không thể sám hối, nhưng không phạm tội nghịch. Vì sao không thể sám hối? Bởi vì [đối tượng bị] giết là người, dù bạn có nghĩ họ không phải là cha mẹ, và họ cũng không phải là cha mẹ của bạn, nhưng họ là người. Họ không phải là cha mẹ của bạn nhưng họ là người, mà bạn giết họ thì phạm tội không thể sám hối, nhưng không phạm đến tội nghịch. Họ là cha mẹ nhưng bạn nghĩ họ không phải cha mẹ bạn rồi giết, thì cũng không phạm tội nghịch, nhưng phạm tội bậc thượng không thể sám hối.

Vậy tội nghịch và tội không thể sám hối, đương nhiên nghiệp đạo của tội nghịch nặng hơn rất nhiều, phải đọa địa ngục A-tỳ. Tội nghịch sẽ chướng ngại việc xuất gia, trở thành chướng ngại của việc xuất gia, nghĩa là không thể xuất gia, không thể thọ giới sa-di, đương nhiên càng không thể thọ giới tỳ-kheo, đây là nạn lớn. Tội không thể sám hối sẽ không chướng ngại việc xuất gia, nhưng sẽ chướng ngại giới. Tức là bạn có thể xuất gia, có thể xuống tóc cho bạn nhưng bạn không thể thọ giới sa-di, nó cũng là chướng ngại, thậm chí không thể thọ ngũ giới, bất cứ giới nào cũng đều không thể thọ được. Bởi vì đây là thuộc vào biên tội, biên tội tức là đã thọ giới, nhưng phá giới thể, phạm trọng tội, không thể sám hối, lại chưa thông qua thủ tướng sám, đặc tướng lành để phục diệt tội này, như vậy sẽ trở thành chướng ngại. Sau này thọ bất kỳ giới nào đều không đặc giới thể. Kinh văn tiếp theo:

“Nếu cư sĩ hoài nghi đó là người hay phi nhân. Nếu trong tâm xác định rõ là người rồi giết thì phạm tội không thể sám hối”.

Cư sĩ này hoài nghi, trước tiên nghi điều gì? Người này nghi hai đối tượng, đó là người hay phi nhân? Khác với phía trước là nghi một đối tượng, phía trước là nghi họ có phải là cha mẹ mình không? Đây là nghi một đối tượng. Ở đây họ nghi hoặc hai đối tượng này, không biết chọn ai, là người hay phi nhân? Nếu tâm xác định rõ là người, sau đó không nghi nữa, họ hết nghi rồi, vậy thì chính là người, và biết là người, giết như vậy thì đương nhiên phạm tội không thể sám hối. Ở đây Tiên Yếu nói: “Cũng cần phân biệt rõ sáu điều, hai điều là không thể sám hối, bốn điều là có

thể sám hối như đã nói rõ ở phía trước”. Đương nhiên để mọi người hiểu rõ hơn, tôi sẽ giải thích qua một chút sáu điều này là gì, hai điều không thể sám hối tức là người, biết là người, đương nhiên giết [như vậy] thì phạm tội bậc thượng không thể sám hối. Giết người nhưng nghi có phải người không, nghi này là nghi một đối tượng, vừa rồi nói là nghi hai đối tượng là người hay là phi nhân, đây là nghi hai đối tượng. Bây giờ là loại bỏ phi nhân, nhưng đối với người vẫn còn chút hoài nghi, đây là nghi một đối tượng, có phải là người không? Họ không nghĩ [người ấy] có phải phi nhân không? Mà nghĩ có phải là người không? Rồi giết, vậy thì vẫn phạm tội bậc thượng không thể sám hối. Loại tâm niệm này rất vi tế, nhưng nó giúp chúng ta quan sát được ý niệm của chính mình.

Cho nên hiểu rõ về giới tướng kỳ thực chính là đang huấn luyện chánh niệm của chúng ta, còn có sức quán chiếu vi tế, thấy được tâm của chính bạn là ý niệm gì. Vừa rồi là nói hai loại không thể sám hối. Vậy còn bốn loại là thuộc về có thể sám hối là gì vậy? Thứ nhất là người, nhưng nghĩ là phi nhân rồi giết thì phạm tội bậc trung có thể sám hối. Ngoài ba câu về phi nhân còn lại đều là tội bậc trung có thể sám hối chính là phi nhân mà nghĩ là người, phi nhân nhưng nghi có phải phi nhân không, và phi nhân và cũng nghĩ là phi nhân. Đây đều là thuộc về tội bậc trung có thể sám hối. Phi nhân mà ở đây nói đều là chỉ thiên long quỷ thần. Nếu là súc sanh thì cũng có thể dùng 3 câu này, đó đều trở thành tội bậc hạ có thể sám hối. Bởi vì giết súc sanh đều là tội bậc hạ, như súc sanh mà nghĩ là người, súc sanh mà nghi có phải súc sanh không, súc sanh và cũng nghĩ là súc sanh rồi giết thì phạm tội bậc hạ. Kinh văn tiếp theo:

“Nếu có người bắt trộm và muốn giết kẻ trộm ấy, nhưng tên trộm chạy thoát. Người này nhờ thế lực của quan phủ hoặc dân chúng đi truy bắt kẻ trộm ấy. Nếu có cư sĩ ngược đường đi tới, người bắt trộm hỏi cư sĩ rằng: “Ông có nhìn thấy tên trộm không?” Cư sĩ vì trước đó đã có ác tâm căm ghét tên trộm đó nên nói rằng: “Tôi thấy hắn ở chỗ nào đó”, do nhân duyên này khiến tên trộm bị mất mạng nên cư sĩ phạm tội không thể sám hối”.

Ý của đoạn này cũng là giả thiết có một trường hợp như vậy, có người đang bắt trộm. Người này đương nhiên muốn bắt tên trộm này, và muốn giết hắn, nhưng bây giờ tên trộm đã chạy thoát. Người này hoặc là nhờ thế lực của quan phủ, quan phủ phái cảnh sát đi truy bắt, hoặc là tập hợp lực lượng người dân, ví dụ như tìm

những người đồng hương, dân trong thôn của người này cùng đi bắt trộm. “Truy bắt kẻ trộm này”, là chia nhau đi tìm. Lúc này nếu có cư sĩ, người này đã thọ ngũ giới. Ví dụ là bạn, bạn đi ngược đường đến, đi từ đường của tên trộm đó đến, bạn gặp tên trộm này. Khi bạn gặp tên trộm này, đương nhiên bạn biết đây là trộm, hơn nữa bạn còn có ác tâm căm ghét họ, kết quả bạn đi về hướng những người đang truy bắt trộm, lúc này những người bắt trộm hỏi người cư sĩ này, hỏi bạn, bạn có gặp tên trộm đó không? “Người cư sĩ này”, tức là bạn “trước đó đã có ác tâm căm ghét tên trộm này” Bạn hận tên trộm đó thậm chí còn muốn giết hắn, bây giờ đúng lúc gặp cơ hội, không cần chính mình phải ra tay, mình chỉ cần nói tên trộm ở đâu thì họ có thể giúp mình bắt tên trộm đó rồi. Lúc này bạn nói với những người bắt trộm, tôi thấy tên trộm đó ở chỗ này, ở chỗ nào đó. “Do nhân duyên này khiến tên trộm bị mất mạng”, người truy đuổi đã bắt được tên trộm và giết chết tên trộm này, nên cư sĩ này phạm tội bậc thượng không thể sám hối. Bởi vì bạn có tâm giết, và dùng phương tiện. Bạn dùng ngôn ngữ nói cho sát thủ biết nên sát thủ đã giết chết đối tượng mà bạn muốn giết, tất cả duyên đều thành tựu rồi. Việc này là phạm tội không thể sám hối. Do đó cho dù họ là trộm, dù họ là kẻ địch mà chúng ta dùng tâm ác tạo phương tiện để giết họ thì bản thân vẫn phạm tội giết người. Kinh văn tiếp theo:

“Nếu có người muốn giết bọn trộm, nhưng bọn trộm này đã trốn thoát. Người này nhờ thế lực của quan phủ, hoặc lực lượng dân chúng đi truy bắt bọn trộm ấy. Nếu có cư sĩ ngược đường đi tới, người bắt trộm hỏi cư sĩ rằng: “Ông có nhìn thấy bọn trộm không?” Cư sĩ có ác tâm căm ghét một người trong số bọn trộm đó nên nói rằng: “Tôi thấy hắn ở chỗ nào đó”, nếu người họ giết không phải là tên trộm mà cư sĩ ấy căm ghét thì phạm tội có thể sám hối, ngoài ra thì như đã nói ở trên”.

Đây là một trường hợp khác, có liên quan với trường hợp ở phía trước, nhưng có chỗ không giống. Lúc này cũng có người muốn truy bắt bọn trộm và muốn giết bọn trộm này, nhưng bọn trộm này đều đã chạy thoát, người truy bắt cũng nhờ thế lực của quan phủ và lực lượng người dân chia nhau đi tìm đồng đảng của bọn trộm ở đâu. Lúc này có một cư sĩ là bạn ngược đường đi đến, chắc chắn đã gặp tên trộm này, sau đó đi về hướng những người đang truy bắt trộm, những người truy bắt trộm gặp bạn và hỏi: “ông có thấy bọn trộm không?”, trong nhóm trộm đó có một người mà bạn căm ghét, không phải bạn căm ghét tất cả bọn trộm mà bạn chỉ căm ghét có

một người trong đó, nhưng bạn dùng việc công để trả thù riêng, bạn nói với họ nhóm trộm đang ở đâu, nên đương nhiên những người truy tìm này bắt được nhóm trộm.

Ví dụ đối tượng họ giết không phải là người mà bạn căm ghét, đối tượng đó không phải là người mà bạn căm hận, nghĩa là vốn dĩ bạn không có tâm căm hận, không có tâm giết đối với tên trộm bị giết thì bạn phạm tội bậc trung có thể sám hối, tức là bạn bị kết tội phương tiện đối với tên trộm mà bạn muốn giết. Tên trộm mà bạn muốn giết không chết, nhưng tên trộm khác lại bị giết chết, nên đối với tên trộm ấy bạn không bị kết tội. Bởi vì bạn không có tâm giết đối với họ. Bạn chỉ muốn giết một người nhưng họ không chết, nên bạn bị kết tội phương tiện, thuộc về tội bậc trung có thể sám hối, còn trường hợp khác đương nhiên sẽ giống như đã nói ở trên. Trong Tiên Yếu ở chỗ này nói: Nếu tên trộm mà bạn căm giận cũng đồng thời bị giết thì đương nhiên bạn phạm tội bậc thượng, không thể sám hối, nhưng bạn chỉ phạm tội bậc thượng không thể sám hối đối với một mình người này, còn đối với những người khác, những tên trộm khác thì bạn không phạm tội.

Hoặc là có người hỏi: nếu thấy có người xấu, hoặc có trộm cướp chạy vào trong chùa lẫn trốn, ví dụ đó là một tội phạm giết người, tội phạm bị truy nã lẫn trốn ở trong chùa, vậy bạn có nên báo cảnh sát không? Đây là câu trả lời của luật sư Quảng Hóa: nên báo cảnh sát, nên dùng tâm từ bi hộ trì Tam bảo, không nên để người này tạo thêm tội ác nữa, và vì sự an toàn của đại chúng trong xã hội nên cần báo cảnh sát, tức là bạn đừng khởi tâm giết. Trường hợp nói ở phía trước là vì họ có tâm sân hận, có ác tâm muốn đưa tên trộm này vào chỗ chết, cho nên đi báo cảnh sát, cảnh sát bắt họ rồi giết họ, vậy thì đương nhiên bản thân sẽ phạm trọng tội. Đương nhiên lúc này báo cảnh sát không phải [là bạn] có tâm muốn giết họ, mà vì tâm tốt hộ trì Tam bảo. Họ trốn ở trong chùa mà bạn lại không báo cảnh sát thì chẳng phải thành chứa chấp tội phạm bị truy nã sao, như vậy thì không được.

Cho nên ở đây gọi là quyền xảo phương tiện, từ bi cứu giúp thì không phạm. Dù có phạm tội cũng là báo nặng nhưng chịu nhẹ, hơn nữa công đức rộng lớn. Đương nhiên người này có thể bởi vì chúng ta báo cảnh sát nên họ bị chết. Nhưng do chúng ta không có tâm giết, nên đối với họ không kết tội giết hoặc là có nhân quả này, ta và họ có một nhân quả không tốt như vậy, do ta nên họ phải chết, nhưng việc này thuộc về cái gì? Bạn vẫn có công đức. Bởi vì họ chịu hình phạt của họ, họ có quả báo của họ, hơn nữa họ chết cũng là tội nặng mà báo nhẹ. Giả như bạn không phải

vì tâm tốt, tâm thiện, tâm từ bi, mà bạn dùng tâm khác, ví dụ cảnh sát treo giải thưởng nếu ai tìm được tội phạm bị truy nã thì sẽ được rất nhiều tiền thưởng. Bạn vì muốn có được số tiền thưởng ấy mà đi báo cảnh sát thì bạn sẽ phạm tội. Bởi vì bạn có tâm ác, tâm tham chính là tâm ác. Dùng tâm ác để giết người, vậy thì sẽ phạm tội bậc thượng không thể sám hối, cho nên tâm này rất quan trọng.

Đương nhiên gặp những tình huống cụ thể như vậy có lẽ sẽ có những phương pháp tốt hơn, chỉ cần bạn dựa vào trí tuệ của chính mình để giải quyết vậy thì có lẽ sẽ tốt hơn. Ví dụ, bạn khuyên kẻ trộm này để họ tự đi đầu thú với cảnh sát, thật thà sẽ được khoan hồng mà chống lại sẽ bị nghiêm trị, thông thường dù họ phạm tội chết, nhưng họ thành tâm thành ý nhận tội thì quan tòa thông thường sẽ không phán họ tội chết. Kinh văn tiếp theo:

“Nếu cư sĩ muốn giết mẹ nhưng lại giết lầm người khác thì phạm tội không thể sám hối, nhưng không phạm tội nghịch”.

Tức là muốn giết mẹ, nhưng người bị giết lại không phải mẹ mình, nhưng bạn nghĩ là mẹ mình, đương nhiên bởi vì bạn giết người nên phạm tội không thể sám hối, nhưng tội này không thuộc vào tội nghịch. Bởi vì tội nghịch thì phải đầy đủ duyên bạn giết chính là mẹ mình, và bạn nghĩ là mẹ mình thì mới phạm tội nghịch. Họ không phải là mẹ bạn thì thiếu duyên này, cho nên không phải là tội nghịch. Tiên Yếu chỗ này nói: *“Dùng sáu câu để phân biệt rõ, hai điều là tội nghịch và bốn điều không phải tội nghịch, phía trên đã nói rõ nhưng ở đây vẫn nói lại lần nữa”.*

Ở phía trước đều đã nói rõ ràng rồi, sáu câu này nói lại một chút cũng không sao, tức là “giết mẹ và biết rõ là mẹ rồi giết thì phạm tội nghịch, giết mẹ nhưng nghĩ có phải mẹ không rồi giết là phạm tội nghịch, giết mẹ nhưng nghĩ không phải là mẹ rồi giết thì không phạm tội nghịch, nhưng phạm tội bậc thượng không thể sám hối. Cả ba câu không phải giết mẹ nên đều không phạm tội nghịch, tức là giết người khác nhưng lại nghĩ là mẹ, giết người khác nhưng lại nghĩ là mẹ, giết người khác và cũng nghĩ không phải mẹ, đây đều không phạm tội nghịch, nhưng do [đối tượng] bị giết là người, biết rõ là người, cho nên phạm tội không thể sám hối. Kinh văn tiếp theo:

“Nếu đùa giỡn đánh họ nhưng họ lại chết thì phạm tội có thể sám hối”.

Đùa giỡn ở đây là không phải tâm giết. Ví dụ trên luật có một ví dụ như vậy, tỳ-kheo cù nách người khác, tức là làm nhột cho họ cười khiến họ cười sảng sặc

không ngừng, kết quả cười đến chết. Vốn dĩ họ không có tâm giết, chỉ là muốn đùa giỡn, nhưng đùa thái quá khiến họ bị chết, chính là trường hợp như vậy, đó thuộc về tội có thể sám hối, bởi vì không có tâm giết nên đây là tội có thể sám hối, đều thuộc vào tội bậc hạ có thể sám hối, thuộc về tội thiếu oai nghi, không nên như vậy. Trong giới tỳ-kheo là thuộc vào tội ở chương thứ năm. Tiếp theo:

“Nếu điên cuồng không biết mình là ai mà giết người thì không có tội”.

Đây là trường hợp tâm thần cuồng loạn, phạm là người tâm thần cuồng loạn mà tạo tác những trọng tội như giết trộm dâm dôi này thì đều thuộc về khai duyên, không phạm giới. Vậy điên cuồng đến mức nào vậy? Tiên Yếu ở đây nói đến một tiêu chuẩn ở trong luật: *“Là thấy phân cũng cảm lên coi như chiêm đàn không khác”*. Chiêm đàn rất thơm, họ nhìn thấy phân, nhưng họ cảm thấy rất thơm liền cảm lấy. *“Nhìn thấy lửa cũng cảm lên coi như vàng không khác”*, nhìn thấy lửa họ cho là vàng liền cảm lấy, còn không cảm thấy đau đớn, đây gọi là điên cuồng. *“Người bị bệnh tâm thần rối loạn hoặc bị các nỗi khổ bức bách quán trối, hai bệnh này cũng như vậy”*, tâm thần rối loạn, các nỗi khổ bức bách thì cũng [không có tội]. Rối loạn đến mức nào vậy? Thấy phân cũng cảm lên như chiêm đàn không khác, thấy lửa cũng cảm lên như thấy vàng, cảm vàng không khác, đến mức độ này mới thuộc về điên cuồng, không đến mức như vậy thì không được tính, tức là bạn vẫn tương đối tỉnh táo. Vậy người này không tự nhớ nghĩ được, họ không biết mình là ai, không biết mình là đệ tử Phật đã thọ giới, thọ tam quy ngũ giới mà giết người thì không có tội. Đây thuộc về khai duyên. Điều này thông tất cả các giới giết, trộm, dâm, dôi. Kinh văn tiếp theo:

“Nếu ưu-bà-tắc dùng nước có trùng, và giết trùng ở trên cây cỏ thì đều phạm tội. Nếu có trùng mà nghĩ là không có trùng rồi dùng thì cũng phạm, nếu không có trùng mà nghĩ là có trùng rồi dùng thì cũng phạm”.

Ở đây nói đến ưu-bà-tắc, người đã thọ ngũ giới dùng nước có trùng, tức là uống nước, uống nước có trùng thì đương nhiên trùng sẽ bị chết. “Và giết trùng ở trên cây cỏ”, giống như hiện nay dùng thuốc trừ sâu để giết trùng vậy, “thì đều phạm tội”, phạm tội giết súc sanh là tội bậc hạ có thể sám hối. Trong giới tỳ-kheo chính là tội ở chương thứ ba. “Nếu có trùng mà nghĩ là không có trùng rồi dùng thì cũng phạm tội”. Chúng ta xem chỗ này, vốn dĩ có trùng nhưng nghĩ là không có trùng,

không có tâm giết đáng lẽ là không phạm giới, vậy tại sao nói cũng phạm? Nó có một đạo lý. Chúng ta xem trong Tiên Yếu, câu cuối cùng là *“ở đây nói có trùng nhưng nghĩ là không có trùng thì cũng phạm giới, là muốn người phải quan sát cẩn thận, không được cầu thả tùy tiện dùng nước và cây cối hoa cỏ”*. Tức là bạn có tâm khinh suất, tâm tùy tiện, nước này vớt lên chắc chắn có trùng, nhưng bạn căn bản không nhìn rõ mà đã uống. Trong cây cối vốn dĩ đều sẽ có trùng nhưng bạn cũng không quan sát, sau đó liền phun thuốc trừ sâu. Đây cũng là phạm giới. Mặc dù bạn nghĩ không có trùng, trong suy nghĩ của bạn không nghĩ đến trùng, nhưng bạn làm việc này thì cũng là phạm giới, vẫn là tội bậc hạ có thể sám hối, thuộc về tội nhỏ có thể sám hối. Việc này tức là do tâm khinh suất phóng túng mà phạm giới.

Đương nhiên nếu bạn quan sát cẩn thận, trong nước này thật sự không có trùng mà uống thì không phạm giới, dù thật sự có trùng thì bạn cũng không phạm giới. Bởi vì bạn đã tận hết khả năng tối đa để quan sát rồi, như vậy sẽ không phạm giới. *“Nếu không có trùng mà nghĩ là có trùng rồi dùng thì cũng phạm giới”*. Điều này là đương nhiên rồi, nghĩ là có trùng tức là có tâm giết, mặc dù nước không có trùng nhưng vì bạn có tâm giết, dùng phương tiện, trong năm duyên chỉ thiếu một duyên đó là trùng. Bây giờ duyên thứ nhất là không có trùng, duyên thứ hai là nghĩ có trùng, bạn nghĩ là có trùng, thứ 3 là có tâm giết. Bạn biết rõ uống vào thì trùng sẽ chết nhưng bạn vẫn uống, thứ tư là dùng phương tiện, là lấy nước lên để uống, là dùng phương tiện, đương nhiên đối phương không mất mạng do nước không có trùng, nhưng bạn thiếu hai duyên, thiếu hai duyên chính là tội phương tiện, là tội nhỏ bậc hạ, có thể sám hối.

Tiên Yếu chỗ này nói: *“Ở đây cũng cần dùng sáu câu để phân biệt, thứ nhất là có trùng và cũng nghĩ là có trùng”*, đương nhiên điều này là phạm tội rồi, tội bậc hạ có thể sám hối. *“Thứ hai là có trùng và nghĩ là có trùng hay không”*, cũng là tội bậc hạ có thể sám hối. *“Hai câu này là kết tội nhỏ căn bản, có thể sám hối”*, tức là tội căn bản, bốn câu phía sau là tội phương tiện, bởi vì thiếu duyên, *“ba là không có trùng mà nghĩ là có trùng, bốn là không có trùng và nghĩ là không có trùng”*, rốt cuộc có trùng hay không có trùng? Có hoài nghi, có nghi thì tâm của bạn không thanh tịnh, bạn vẫn uống nước đó, kỳ thực tức là tâm giết đó vẫn khởi tác dụng. *“Hai câu này là kết tội nhỏ phương tiện có thể sám hối. Thứ năm là có trùng mà nghĩ là không có trùng, thứ sáu là không có trùng mà cũng nghĩ là không có trùng, hai câu này thì không phạm giới”*. Câu nghĩ là không có trùng tức là họ thật sự cẩn thận kỹ

lưỡng, sau khi quan sát xác định là không có trùng, mặc dù thật sự có trùng, nhưng bạn không nhìn thấy trùng, tâm cũng đã an rồi, không có tâm giết, đây là tâm thanh tịnh, không có chút tâm giết nào, như vậy mới không phạm. Vậy thì không có trùng mà cũng nghĩ là không có trùng thì đương nhiên càng không phạm. Kinh văn tiếp theo:

“Có cư sĩ xây nhà mới, họ ở trên mái nhà”.

Căn cứ theo những đoạn văn, đoạn văn tương đồng mà đại sư Hoằng Nhất tìm được trong [các bộ] luật, có lẽ là họ làm việc ở trên mái nhà, lao động, làm việc.

“Lỡ tay làm rớt cây cột lên đầu người thợ mộc, khiến họ mất mạng, người cư sĩ hoài nghi, đây có phải là tội có thể sám hối hay không, bèn đến hỏi Phật, Phật nói không có tội”.

Ở đây lại một lần nữa thể hiện không có tâm muốn giết người thì không có tội. Người cư sĩ này đang xây nhà mới, họ ở trên mái nhà làm việc, đột nhiên làm rơi cây cột ở trong tay, cây cột này rơi xuống, rơi trúng đầu người thợ mộc làm ở phía dưới, người thợ mộc đương nhiên bị chết. Vị cư sĩ này rất nghi ngờ rốt cuộc mình có phạm tội không thể sám hối hay không? bèn đến hỏi Phật, Phật nói không phạm, bởi vì trong chú giải nói là “vốn dĩ không có tâm giết”, tiếp theo:

“Cây cột trên mái nhà, nhưng do sức người yếu nên không đỡ được, làm cây cột rơi xuống đầu người thợ mộc, khiến thợ mộc chết. Người cư sĩ sanh hoài nghi, Phật nói không có tội, nhưng từ nay khi làm việc phải cẩn thận chớ để chết người”.

Một trường hợp khác là cây cột trên mái nhà, cây gỗ này to, do sức người không đủ, tức là làm việc có chút ăn bớt ăn xén nguyên vật liệu, cây cột này không được cố định tốt, có một hôm rơi xuống đập vào đầu người thợ mộc khiến thợ mộc bị chết. Cư sĩ sanh lòng hoài nghi rốt cuộc mình có phạm tội không thể sám hối hay không? Phật nói không có tội, nhưng bắt đầu từ hôm nay làm việc thì phải cố gắng để tâm, chú ý thận trọng, đừng để lỡ tay làm chết người, nói cách khác, không cố gắng để tâm thì họ cũng phạm tội nhỏ bậc hạ.

“Lại có cư sĩ làm việc trên mái nhà, thấy có bò cạp nên sợ hãi nhảy xuống, làm gỗ rơi trúng đầu người thợ mộc, thợ mộc bị chết, cư sĩ sanh hoài nghi, Phật nói không có tội, nhưng từ nay khi làm việc phải thận trọng chớ để chết người”.

Đây là nói có một người cư sĩ làm việc ở trên mái nhà, nhìn thấy ở trên mái nhà có một con bò cạp có độc, rất sợ hãi bèn nhảy xuống, từ cây cột trên mái nhà nhảy xuống, kết quả đúng lúc nhảy xuống thì cây này rơi trúng đầu người thợ mộc, người thợ mộc liền chết ngay. Vị cư sĩ này nghi hoặc, hỏi mình có tội không? Phật nói không có tội, cũng là không có tâm giết người, nhưng từ nay về sau làm việc phải chú ý cẩn thận. Trước khi nhảy xuống, trước tiên bạn phải xem phía dưới có người không, đừng để chết người nữa. Nói cách khác, dùng tâm không tốt thì cũng phạm tội bậc hạ.

“Lại có một cư sĩ, trời sắp tối đi vào đường nguy hiểm gặp phải cướp, bọn cướp muốn cướp đồ của cư sĩ, cư sĩ bèn bỏ chạy, trượt chân rơi xuống vách núi, rơi trúng vào người thợ dệt vải, khiến người thợ dệt bị chết. Cư sĩ sanh hoài nghi, Phật nói không có tội”.

Trường hợp này cũng cùng đạo lý, lúc chập tối, người cư sĩ này đi vào con đường nguy hiểm, gặp phải toán cướp, bọn cướp muốn bắt người này, người này liền chạy bạt mạng, kết quả trượt chân rơi xuống, có lẽ đây là một ngọn núi cao, từ đỉnh núi đó rơi xuống. Phía dưới có một người đang dệt vải, dệt quần áo, đúng lúc đó lại rơi xuống trúng đầu người ấy, người thợ dệt ấy liền chết. Cư sĩ rất hoài nghi liệu mình có phạm tội căn bản không. Phật nói không có tội, bởi vì không có tâm giết.

“Lại có một cư sĩ đẩy đá ở trên núi xuống, đá lăn xuống đè chết người. Cư sĩ sanh hoài nghi, Phật nói không có tội, nhưng khi muốn đẩy đá thì trước khi đá lăn xuống phải kêu to lên để người biết”.

Đây cũng là vấn đề vô tình khiến người chết, tức là đẩy đá ở trên núi xuống, đẩy đá thì đương nhiên không muốn giết người ở phía dưới, ví dụ người đó đang làm việc, kết quả đá lăn xuống, hoặc là bay xuống đè chết người ấy. Phật nói việc này không phạm tội giết, nhưng trước khi ông đẩy đá xuống thì phải kêu to lên là: “Người phía dưới chú ý, đá sắp lăn xuống rồi”, để họ né tránh. Kinh văn tiếp theo:

“Lại có một người bị bệnh mụn nhọt, nhưng mụn chưa chín mà cư sĩ đã nặn khiến họ bị chết. Cư sĩ sanh hoài nghi, Phật nói mụn chưa chín mà nặn khiến họ chết thì phạm tội bậc trung có thể sám hối”.

Trường hợp này là nói một người mắc bệnh mụn nhọt. Đây tức là mụn, mụn có mũ. Mụn này vẫn chưa chín lắm, mụn chín rồi bạn nặn để mụn chảy ra thì sẽ khỏi, nhưng mụn vẫn chưa chín, sau khi bạn nặn có thể sẽ bị nhiễm trùng khiến người đó chết. Vậy thì người nặn mụn này, tức là cư sĩ này sanh hoài nghi, hỏi Phật rằng con có phạm tội không, Phật nói mụn chưa chín mà nặn khiến người ấy chết thì phạm tội bậc trung có thể sám hối, tức là mặc dù họ không có tâm giết người này, nhưng bạn biết cách làm này có thể sẽ khiến người ấy chết, đó bằng với việc bạn bí quá hóa liều, cho nên sẽ phạm tội bậc trung, điều này so với trường hợp ở phía trước hoàn toàn là ngộ sát có khác nhau.

“Nếu nặn mụn nhọt đã chín mà người ấy chết thì không có tội”.

Ở đây bởi vì mụn nhọt đã chín, đã chín rồi nên nặn ra, việc này là như pháp, nhưng nặn ra mà họ vẫn chết, đó chính là số mạng của họ, việc này không có tâm giết, là ngộ sát, điều này không phạm giới. Nói cách khác, khi bác sĩ chữa trị cho bệnh nhân, điều này phải hiểu, nếu thi thoảng gặp phải sự cố y khoa này mà chúng ta đảm bảo đã làm đầy đủ các biện pháp rồi nhưng họ vẫn chết, thì đây đơn thuần là sự không may trong việc chữa trị, người bác sĩ đó không phạm giới sát, nhưng nếu bác sĩ này lơ là nhiệm vụ của mình, hoặc không làm theo quy trình chữa trị, giống như việc mụn chưa chín mà đã nặn trước, hấp tấp, điều này thuộc về sự cố y khoa do nhân tố con người, vậy thì người này phạm tội bậc trung có thể sám hối, không phải không phạm tội.

“Lại có đứa trẻ hay cười, cư sĩ bắt nó lại làm nhọt khiến nó cười to lên, do đó đứa trẻ bị chết, cư sĩ sanh hoài nghi, Phật nói, do đùa giỡn nên không phạm tội giết, nhưng từ nay trở đi không được làm nhọt khiến họ cười như vậy nữa”.

Làm nhọt chính là tục ngữ chúng ta nói cù nách người. Một đứa trẻ rất thích cười, cư sĩ này cù nó để đùa, tức là ra sức làm nhọt nó, cù nách của nó khiến nó cười sằng sặc, cười đến cuối cùng, cười một mạch hết hơi rồi chết. Cư sĩ này hoài nghi có phải mình đã giết người rồi không. Phật nói do đùa giỡn, không có tâm giết nên

không phạm tội giết, nhưng từ nay về sau không được cù nách người khiến họ cười như vậy nữa. Tức là không được làm chuyện tinh nghịch như vậy nữa. Điều này cũng không phù hợp với oai nghi. Cho nên không phạm tội giết, không phạm tội giết là thuộc về tội nhỏ có thể sám hối.

“Lại có một người đang ngồi lấy y phục đắp kín thân, cư sĩ đến gọi đứng dậy, người ấy nói đừng gọi tôi, tôi đứng dậy sẽ chết ngay, cư sĩ vẫn gọi người ấy đứng dậy, người này đứng dậy bèn mất mạng. Cư sĩ sanh hoài nghi, Phật nói phạm tội bậc trung có thể sám hối”.

Tình huống này giống với sự cố y khoa ở phía trước, tức là người này nằm ở đó, hoặc là ngồi ở đó, lấy y phục hoặc là chăn mền, y của Ấn Độ kỳ thực chính là một tấm vải, cũng gọi là ngoạ cụ, ba y cũng gọi là ngoạ cụ. Họ đắp y phục lên mình, đại khái có thể là vì họ sợ gió, hoặc là vì bệnh gì đó nên họ nhất định phải đắp chăn mền, họ không thể đứng dậy. Kết quả cư sĩ này gọi họ đứng dậy. Người này nói đừng gọi tôi, tôi đứng dậy sẽ chết đấy. Cư sĩ này đương nhiên không tin lời của họ, vẫn gọi họ dậy, kết quả họ thật sự đứng dậy, do vậy bị bệnh mà chết. Cư sĩ ấy sanh lòng hoài nghi có phải mình đã giết người ấy không? Phật nói phạm tội bậc trung có thể sám hối, tức là người cư sĩ này không có tâm muốn giết họ, nhưng họ đã nói với bạn rằng tôi đứng lên sẽ bị chết. Vậy bạn gọi lần đầu tiên, khi gọi họ thì bạn không có tội.

Tiên Yếu chỗ này cũng có nói: “lần đầu gọi thì không có tội”, bởi vì lúc đó bạn cũng không biết họ đứng dậy thì sẽ chết, đương nhiên bạn cũng không có tâm giết họ, bạn gọi họ dậy thì việc này không có tội, dù họ lập tức đứng dậy mà họ bị chết thì cũng không tính là bạn giết, bạn không có tội, nhưng họ đã nói với bạn rằng: “Tôi không thể dậy được, dậy là sẽ chết”, lần thứ hai bạn vẫn gọi họ dậy, mặc dù bạn không có tâm muốn giết họ, nhưng bạn làm vậy thì cũng thuộc về sự cố y khoa, sự cố y khoa do con người gây ra cho nên phạm tội bậc trung có thể sám hối.

Kinh văn liên quan đến việc giết được nói đến rất nhiều, giúp chúng ta đều có thể hiểu rõ giới tướng của việc giết là phạm hay không phạm, phạm nhẹ hay phạm nặng, có thể sám hối là nhẹ, không thể sám hối là nặng. Trong có thể sám hối cũng chia ra bậc trung và bậc hạ, tội bậc trung có thể sám hối và tội nhỏ có thể sám hối. Trong giới tỳ-kheo, phạm trọng tội là tội ở chương đầu tiên, nếu tội bậc trung là tội ở chương thứ ba, hoặc là tội phương tiện của trọng tội, đây đều thuộc về tội bậc

trung, tội nhỏ, tức là bao gồm cả chương ba, chương ba cũng tính là tội nhỏ. Tội nhỏ còn có chương năm đều tính là tội nhỏ, vậy tội nhỏ chúng ta đừng phạm, bởi vì có thể giữ được giới khinh thì người này chắc chắn sẽ không phạm giới trọng. Giới khinh chính là để bảo vệ giới trọng, cho nên nặng nhẹ đều phải giữ, đừng cho rằng dù sao tôi cũng có thể sám hối được, phạm rồi cũng chẳng sao. Tâm của bạn như vậy thì bản thân đã có vấn đề rồi.

Trong giới luật có một bộ kinh gọi là Phật Thuyết Phạm Giới Tội Khinh Trọng Kinh có nói rằng: “Nếu không biết hổ thẹn, khinh mạn lời Phật nói”, phạm một tội ở chương thứ năm thì “đọa vào nê-lê dài như thọ mạng của Tứ thiên vương là 500 tuổi và bằng với người nhân gian thọ 900 ngàn tuổi”. Là 9 triệu năm, Thọ mạng của Tứ thiên vương là 500 tuổi, một ngày của Tứ thiên vương bằng với 50 năm của người nhân gian chúng ta. Vậy bạn tính theo một năm cũng là 365 ngày, tính theo 360 ngày, 500 tuổi của họ bằng với 9 triệu năm của nhân gian chúng ta. Phạm một tội nhỏ, tội nhỏ có thể sám hối ở chương thứ năm. Nếu bạn không hổ thẹn, khinh mạn lời Phật nói, lại không chịu sám hối, vậy thì tương lai quả báo chính là ở địa ngục. Nê-lê chính là địa ngục, 9 triệu năm, cư sĩ cũng lại như vậy, không được khinh suất.

Cho nên giới chính là như vậy, không thọ thì có thể, nhưng thọ rồi thì nhất định phải nghiêm trì, không phạm thì thôi, mà phạm thì chắc chắn đọa địa ngục. Trừ khi bạn như pháp mà sám hối, trở lại sự thanh tịnh, cho nên sau khi chúng ta hoàn thành pháp hội này, nghe nói có không ít cư sĩ muốn thọ ngũ giới, thậm chí muốn thọ Bồ-tát giới, rất tốt, rất đáng tán thán. Nhưng trước tiên phải nói rõ với mọi người về giới tướng. Sau khi nói rõ ràng vẫn muốn khích lệ mọi người thọ giới, bởi vì không thọ giới thì không cách gì xuất ly được, giới là gốc của vô thượng Bồ-đề. Vậy thọ giới rồi, bạn đừng lo sợ rằng tôi phạm giới thì sẽ như thế nào? Phạm giới thì đương nhiên thứ nhất là bạn đừng phạm, học giới tướng này rồi thì phải nhớ kỹ, đừng tùy tiện phạm giới, trước đây chúng ta có một số quan niệm có thể sẽ phải thay đổi. Thứ hai, lỡ may vẫn phạm phải thì làm sao? Chỉ cần bạn không có tâm giết thì cơ bản sẽ không phạm phải giới gì. Dù bạn có tâm giết nhưng bạn đừng giết người là được, giết người sẽ mất giới thể. Bạn giết súc sanh, tội nhỏ [thì phải] như pháp sám hối, cũng phải sám hối. Bạn không sám hối [thì sẽ đọa] địa ngục 9 triệu năm. Vậy phải sám hối như thế nào? Những cư sĩ của chúng ta từ Hồng Kông đến, họ ở chùa Sán Vĩ Giác Nguyên hộ trì nửa năm rồi, cứ mỗi nửa tháng chúng tôi đều tụng giới, trước khi tụng giới đều phải sám hối thanh tịnh, không thể mang theo tội

mà tụng giới, cho nên họ đều biết nên tác pháp sám hối như thế nào, đối trước một vị pháp sư nói ra tội [của mình], chính là phát lộ sám hối, nghi thức rất đơn giản, hai ba phút là làm xong rồi, hai ba phút này có thể diệt được biết bao nhiêu tội trong 9 triệu năm của bạn, có một số còn không phải là tội nhỏ, có một số là tội bậc trung đều có thể diệt trừ.

Cho nên phải học cách làm sao để sám hối, hơn nữa cứ nửa tháng phải sám hối thanh tịnh, đây là ít nhất, sau đó còn phải tụng giới, cho nên ngày chúng ta tụng giới, thọ ngũ giới thì phải tụng ngũ giới, nếu thọ giới Phạm Võng Bồ-tát thì có thể cùng chúng xuất gia tụng giới Phạm Võng Bồ-tát. Bồ-tát giới chủ yếu là giới trên tâm địa, cho nên giới giết trong giới Bồ-tát, căn cứ theo đại sư Thiên Thai, chính là sách giải thích “Phạm Võng Bồ-tát giới bản” của đại sư Trí Giả có nói đến kết tội cũng có hai con đường, tức là đại tiểu thừa cũng khác nhau, tiểu thừa là căn cứ theo đối tượng bị giết để kết tội, giết người là phạm tội nặng, giết phi nhân là phạm tội bậc trung, giết súc sanh phạm tội bậc hạ, nhưng trong Đại thừa, đối với Bồ-tát Đại thừa mà nói, căn cứ theo sách “Tỳ-ni sự nghĩa tập yếu” của đại sư Ngẫu Ích có nói đại sĩ giết bàng sanh, tức là giết súc sanh cũng phạm tội trọng, vì sao vậy? Bởi vì có tâm giết, muốn giết súc sanh, bản thân tâm giết này đã trái ngược với giới Bồ-tát rồi, trái ngược quá lớn với tâm Bồ-đề, tâm từ bi của Bồ-tát rồi, bởi vì người thọ giới Bồ-tát nhất định là đã phát tâm Bồ-đề. Bạn đã phát tâm Bồ-đề rồi, tự nhiên biết được chúng sanh cùng có Phật tánh nên từ bi thương xót, đây là Bồ-tát, như con mình, như chính bản thân mình, như con cái của mình, như cùng thân thể của chính mình, làm sao có thể xem nhẹ súc sanh mà ngang tàng giết hại được? Bản thân tâm này đã trái ngược với tâm Bồ-đề của chúng ta rồi, vậy không có tâm Bồ-đề thì sẽ mất giới Bồ-tát.

Cho nên ở đây đại sư Ngẫu Ích ngược lại nói thậm chí giết súc sanh thì Bồ-tát đều phạm giới trọng. Vậy đương nhiên người thọ ngũ giới sẽ không tính là kết giới trọng, họ thuộc về giới pháp Tiểu thừa. Đương nhiên cũng phải có tâm từ để đi cứu hộ chúng sanh, học tập Bồ-tát. Trong giới Phạm Võng Bồ-tát nói: hết thấy chúng sanh có sanh mạng đều không được có ý giết hại, chính là ý này. Nhưng Thiên Thai đại sư Trí Giả nói, tức là nói tội nhẹ chúng ta đều không phạm, càng huống hồ là phạm tội nặng ư? Tức là cần trọng với những tội nhẹ. Nếu tội nhẹ để so sánh tội nặng, hết thấy chúng sanh có mạng sống, thậm chí là những sanh linh như trùng bò, bay thì chúng ta đều không giết, không được có ý giết, là không được dùng tâm có

ý giết để giết chúng, vậy thì càng huống hồ là giết người, huống hồ là giết cha mẹ sư trưởng, việc này là cấu thành tội nghịch, việc này cũng có thể, cho nên khi phán tội, bởi vì tổ sư đại đức đều có hai cách phán, đây là chỉ Bồ-tát giới.

Vậy thông thường chúng ta phán tội vẫn làm theo cách phán tội giống như Tiểu thừa, cho nên Bồ-tát giới, nếu Bồ-tát dùng tâm giết để giết súc sanh thì chúng ta vẫn phán thuộc vào tội nhẹ, tội khinh cấu, tội nhẹ chứ không phán thuộc vào tội nặng. Thế nhưng nếu mãi không buông bỏ tâm giết này, trong Bồ-tát giới cũng có nói, nhiều lần giết hại chúng sanh, thậm chí là giết hại kiến, điều này cũng sẽ cấu thành phạm trọng tội.

Vậy chúng ta không nên nói, sợ phạm giới nên không thọ giới, chúng ta nên làm như thế nào? Dững cảm thọ giới, sau đó nghiêm khắc yêu cầu bản thân cố gắng trì giới, đây mới là tu hành, đừng nên cam tâm đọa lạc. Vậy giới sát giảng đến hôm nay là vừa đúng ba buổi mới giảng xong, nhưng cũng có thể nói cơ bản là đã giảng được một nửa, ba buổi giảng còn lại chúng ta có thể giảng xong giới trộm, giới dâm, giới nói dối.

Hôm nay giảng đến chỗ này, cảm ơn mọi người.